

A százéves háború (1337-1453)

Az Anglia és Franciaország között lezajlott sorozatos háborúkat szokták "százéves háború" összefoglaló névvel emlegetni. Az összecsapás dinasztikus háborúként indult, de a XV. századra a két ország közötti hatalmi harccá szélesedett. A viszály kezdetén III. Edward angol király igényt tartott a francia trónra, mivel az a Capeting-család férfiágának kihalásával megürült. A francia rendek azonban a Valois-családból származó VI. Fülöp mellett döntöttek 1328-ban. Azonban ez csak az egyik összetevője volt az ellentétnek, hiszen Fülöp hatalomra kerülése után korlátozta a flamand-angol gyapjúkereskedelmet, és veszélyeztette az angol fennhatóság alatt álló területeket. Ezen együttes okok következtében az angol király 1337-ben megtámadta Franciaországot. A francia királyi cím megszerzése mellett a háború másik tétje volt a gazdag Flandria birtoklása is.

1340-ben az angol-flandriai flotta Sluisnál vereséget mért a francia flottára. A francia szárazföldi haderő Crécynél (1346), majd Poitiers-nél (1356) súlyos vereséget szenvedett. A hadviselő felek 1360-ban békét kötöttek (Angliának kedvező feltételekkel). Az angol siker nagyrészt az újfajta, íjászyalogságra építő taktikának volt köszönhető. Az angol íjászok 150-180 cm hosszú íjaikból olyan erővel tudták kilőni a nyílvesszőt, hogy az könnyedén átütötte még a lovagok páncélját is. Így aztán a büszke francia lovagok nagy részét még azelőtt leterítették, hogy azok közelharcba bocsátkozhattak volna. A lovagi hadviselés csődöt mondott.

1413-ban V. Henrik révén olyan uralkodó került az angol trónra, aki felismerte, hogy - kihasználva a franciák megosztottságát - végleg legyőzheti a régi ellenséget. Ennek érdekében szövetséget kötött a burgund hercegekkel, majd az angol seregek újra megtámadták Franciaországot. Az angolok Azincourt-nál (1415) hatalmas győzelmet arattak, majd elfoglalták Észak-Franciaországot és Párizst. A troyesi szerződésben (1420) a franciák elismerték ugyan V. Henrik trónigényét, azonban 1422-től a hatalmat mégis a francia trónörökös (dauphin) gyakorolta, aki VII. Károly néven királlyá nyilvánította magát. Ezután újabb angol hadjárat indult, melynek célja a dauphin befolyása alá tartozó összes terület elfoglalása volt Közép- és Dél-Franciaországban. Ennek jegyében 1428 októberében ostrom alá vették Orléans városát. Ebben a kilátástalan helyzetben jelent meg egy lotaringiai parasztlány, Jeanne d'Arc, aki elhitette a franciákkal, hogy képesek győzni. Jeanne d'Arc felszabadította Orléans-t az angol ostrom alól (1429), majd sorozatos győzelmek után lehetővé tette, hogy VII. Károlyt Reims-ben végre királlyá koronázzák. Jeanne-t a burgundiak hamarosan elfogták, és átadták az angoloknak, akik boszorkányként megégették. A franciák azonban ezután is egyre több területet foglaltak vissza, míg végül 1453-ra (Calais kivételével) az ország egész területét visszafoglalták.

Ajánlott irodalom:

Georges Duby – Robert Mandrou: A francia civilizáció ezer éve. Gondolat, Bp., 1975.